

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ

της 7ης Δεκεμβρίου 1995 *

A — Εισαγωγή

1. Στην παρούσα υπόθεση υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο από το Value Added Tax Tribunal του Λονδίνου ορισμένα ερωτήματα σχετικά με τις σε μετοχές επενδυτικές δραστηριότητες μιας limited-liability trust corporation (της Wellcome Trust Ltd). Η δημιουργία αυτής της trust corporation, η οποία είναι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, ανάγεται στον Sir Henry Wellcome.

της ιατρικής. Αρχικώς ορίστηκαν επτά trustees. Εντούτοις, την 1η Ιουνίου 1992, κατόπιν διαταγής δικαστηρίου και πιστοποιητικού που εξέδωθη από τον Lord Chancellor, η Wellcome Trust Ltd, προσφεύγουσα της κύριας δίκης, ορίστηκε ο μόνος trustee ο οποίος θα ενεργούσε αντί των υπολοίπων trustees. Οι προηγούμενοι trustees έγιναν διευθυντές της Wellcome Trust Ltd. Δεν αμφισβητείται ότι η αλλαγή αυτή δεν ασκεί επιρροή επί των υποβληθέντων στην παρούσα υπόθεση ερωτημάτων (οι αναφορές στο «trust» στο κείμενο που ακολουθεί αφορούν τους μεμονωμένους trustees και, για την περίοδο μετά την 1η Ιουνίου 1992, τη Wellcome Trust Ltd).

Η Burroughs, Wellcome and Company ιδρύθηκε ως partnership (ομόρρυθμη εταιρία) στο Λονδίνο το 1880 από δύο Αμερικανούς φαρμακοποιούς, τον Silas Burroughs και τον Henry Wellcome, οι οποίοι στη συνέχεια απέκτησαν αμφότεροι τη βρετανική ιθαγένεια. Η Wellcome Foundation Ltd (στο εξής: Foundation), η οποία ανέλαβε τις τότε υφιστάμενες δραστηριότητες, έγινε εταιρία το 1924. Ο Sir Henry Wellcome πέθανε το 1936. Η διαθήκη του όριζε ότι όλες οι μετοχές της Foundation θα περιέρχονταν σε φιλανθρωπικά trusts (το Wellcome Trust) για την πρόοδο της ιατρικής και κτηνιατρικής έρευνας και την υποστήριξη της ιστορίας

2. Μέχρι το 1984, οι μόνες μετοχές που είχε η προσφεύγουσα ήταν αυτές της Foundation και η αξία τους ανερχόταν το 1980 σε 250 εκατομμύρια λίρες στερλίνες (UK£). Ωστόσο, ατότου αποφασίστηκε να διαφοροποιηθεί η επένδυση, πραγματοποιήθηκε μια πρώτη πώληση μετοχών, από την οποία εισπράχθηκαν έσοδα ύψους 200 εκατομμυρίων UK£. Συναφώς ορίστηκαν αυστηροί κανόνες ως προς τον τρόπο πωλήσεως των μετοχών με ρήτρα ότι δύο έτη μετά την πώληση δεν θα πωλούνταν άλλες μετοχές χωρίς προηγούμενη έγκριση. Μόλις το 1987 η προσφεύγουσα πέτυχε την έκδοση δικαστικής διαταγής που της χορηγούσε απεριόριστες εξουσίες για την πραγματοποίηση επενδύσεων.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

3. Το 1991, η προσφεύγουσα απασχολούσε 160 άτομα, από τα οποία πέντε στον τομέα των επενδύσεων.

η πώληση των μετοχών — έγιναν με πολλή προσοχή και κατά τρόπο επαγγελματικό.

4. Μετά τη διεύρυνση, με διαταγή δικαστηρίου το 1992, των δικαιωμάτων της Wellcome Trust Ltd να πωλεί πραγματοποιήθηκε και δεύτερη πώληση μετοχών. Σκοπός της πωλήσεως αυτής ήταν να συγκεντρωθούν κεφάλαια για επανεπένδυση σε ευρύτερο φάσμα συμμετοχών προκειμένου να εισπράττεται μεγαλύτερο και πιο διαφοροποιημένο εισόδημα. Παρά την ύπαρξη ρήτρας ότι ένα τέταρτο των μετοχών δεν έπρεπε να πωληθεί, αυτή η δεύτερη πώληση μετοχών ήταν η μεγαλύτερη μη κρατική πώληση που πραγματοποιήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο. Σχεδιάστηκε και εκτελέστηκε με μεγάλη προσοχή. Για να αποφευχθεί πολύ μεγάλη πτώση της τιμής της μετοχής λόγω της πωλήσεως μεγάλου αριθμού μετοχών, επελέγη η μέθοδος «bookbuilding». Με τη μέθοδο αυτή δίνεται στους πιθανούς επενδυτές η δυνατότητα να υποβάλουν προσφορές εντός μιας ορισμένης περιόδου. Έγινε πρόσκληση για την υποβολή προσφορών σε επενδυτές από το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελβετία, τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, το Pacific Rim και τον υπόλοιπο κόσμο. Για κάθε μία από τις περιοχές αυτές ορίστηκε manager (ανάδοχος) και ένας κεντρικός συντονιστής επέβλεπε το έργο των managers. Μετά τη λήξη της περιόδου υποβολής προσφορών, το trust αποφάσισε για την τιμή και την κατανομή των μετοχών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο έγινε επίσης δημόσια προσφορά. Συνολικά επωλήθησαν 288 εκατομμύρια μετοχές προς 8 UK£ εκάστη, από τις οποίες το ένα τρίτο περίπου εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στη συνέχεια έγιναν νέες επενδύσεις άνω του 1,8 δισεκατομμυρίου UK£. Οι επενδύσεις αυτές — όπως και

5. Φαίνεται ότι οι εξουσίες του trust περιορίζονται στην επένδυση των εσόδων από την πώληση, μεταξύ άλλων, μετοχών, αλλά το trust δεν είναι εξουσιοδοτημένο να ασκεί εμπορική δραστηριότητα. Το trust προσέχει ιδιαίτερα να μην υπερβαίνει τα όρια των εξουσιών του. Φροντίζει επίσης να διασφαλίσει ότι το trust δεν έχει κάποια συμμετοχή η οποία θα έπρεπε να δηλωθεί στις αρχές.

Εκτός από τις επενδυτικές της δραστηριότητες η προσφεύγουσα της κύριας δίκης πωλεί βιβλία, ιατρικές φωτογραφίες και φωτοαντίγραφα και έχει προς τούτο καταχωρηθεί ως υποκείμενο σε φορολογία πρόσωπο. Όσον αφορά τη φορολόγησή του, τα έσοδα από τις πωλήσεις μετοχών δεν έχουν ποτέ ληφθεί υπόψη.

6. Μετά τη δεύτερη πώληση μετοχών, ωστόσο, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ζήτησε την επιστροφή φόρου εισροών για το 33,22 % των μετοχών που είχαν πωληθεί σε αγοραστές εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ο φόρος εισροών ανερχόταν σε 297 832,65 UK£. Η προσφεύγουσα της

κύριας δίκης έκρινε ότι η δεύτερη πώληση μετοχών έπρεπε να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, λόγω του μεγέθους της και της εκτεταμένης προετοιμασίας της. Επικουρικώς, υποστήριξε ότι όλες οι επενδυτικές δραστηριότητες του trust και επομένως και η δεύτερη πώληση μετοχών πρέπει να θεωρηθούν οικονομικές δραστηριότητες. Οι εθνικές αρχές, αντιθέτως, υποστήριξαν ότι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης έπρεπε να έχει την ίδια μεταχείριση με έναν ιδιώτη.

υπηρεσίες χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση:

(...)

γ) πράξεων που απαλλάσσονται κατά το άρθρο 13, υπό Β, περιπτώσεις α' και δ', υποπεριπτώσεις 1 έως 5, όταν ο λήπτης είναι εγκατεστημένος εκτός Κοινότητας ή όταν οι πράξεις αυτές συνδέονται άμεσα με αγαθά προοριζόμενα να εξαχθούν σε χώρα εκτός της Κοινότητας.»

7. Η εφαρμοστέα εν προκειμένω κοινοτική διάταξη είναι το άρθρο 17, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της έκτης οδηγίας του Συμβουλίου περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (στο εξής: έκτη οδηγία ΦΠΑ)¹, το οποίο προβλέπει τα εξής όσον αφορά τις εκπτώσεις του φόρου εισροών:

Γίνεται αναφορά τόσο στο άρθρο 17, παράγραφος 2, όσο και στις διατάξεις του άρθρου 13, υπό Β, το οποίο διέπει άλλες εσωτερικές απαλλαγές από τον φόρο. Το άρθρο 17, παράγραφος 2, έχει ως εξής:

«3. Επίσης τα κράτη μέλη χορηγούν σε κάθε υποκείμενον στον φόρο την αναφερομένη ανωτέρω, στην παράγραφο 2, έκπτωση ή επιστροφή του φόρου προστιθεμένης αξίας, κατά το μέτρο που τα αγαθά και οι

«2. Κατά το μέτρο που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση των φορολογουμένων πράξεών του, ο υποκείμενος στον φόρο δικαιούται να εκπέμπει από τον φόρο, για τον οποίο είναι υπόχρεος:

α) τον οφειλόμενο ή καταβληθέντα φόρο προστιθεμένης αξίας για αγαθά που του παρεδόθησαν ή πρόκειται να του παρα-

¹ — Οδηγία 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49).

δοθούν, καθώς και για υπηρεσίες που του παρεσχέθησαν ή πρόκειται να του παρασχεθούν από άλλον υποκείμενο στον φόρο.

5. τις εργασίες, περιλαμβανομένης και της διαπραγματεύσεως, αλλ' εξαιρέσει της φυλάξεως και της διαχειρίσεως, οι οποίες αφορούν μετοχές και μερίδια εταιρειών ή ενώσεων, ομολογίες και λοιπούς τίτλους, εξαιρέσει:

(...).

— τίτλων αντιπροσωπευόντων εμπορεύματα,

Από το άρθρο 13, υπό Β, περιπτώσεις α' και δ', υποπεριπτώσεις 1 έως 5, που επίσης παρατίθεται, μόνον η περίπτωση δ', υποπερίπτωση 5, έχει εν προκειμένω εφαρμογή. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

— δικαιωμάτων ή τίτλων αναφερομένων στο άρθρο 5, παράγραφος 3».

«Με την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών διατάξεων, τα κράτη μέλη απαλλάσσουν, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν, ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή και απλή εφαρμογή των προβλεπόμενων κατωτέρω απαλλαγών και να αποτρέπεται ενδεχόμενη φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή και κατάχρηση:

Ο βασικός ορισμός του «υποκείμενου στον φόρο» υπάρχει στο άρθρο 4 της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Ο ορισμός αυτός έχει ως εξής:

(...)

«1. Θεωρείται ως “υποκείμενος στον φόρο” οποιοσδήποτε ασκεί, κατά τρόπο ανεξάρτητο και σε οποιονδήποτε τόπο, μία από τις οικονομικές δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2, ανεξαρτήτως του επιδιωκόμενου σκοπού [ή] των αποτελεσμάτων της δραστηριότητος αυτής.

δ) τις ακόλουθες πράξεις:

2. Οικονομικές δραστηριότητες, κατά την έννοια της παραγράφου 1, είναι όλες οι δραστηριότητες του παραγωγού, του εμπόρου ή του παρέχοντος υπηρεσίες, περιλαμβανομένων και των δραστηριοτήτων εξορύξεως, των γεωργικών δραστηριοτήτων

(...)

καθώς και των δραστηριοτήτων των ελευθέρων επαγγελμάτων ή των εξομοιούμενων προς αυτά. Ως οικονομική δραστηριότητα θεωρείται επίσης η εκμετάλλευση ενσωμάτου ή αλου αγαθού, προς τον σκοπό αντλήσεως εσόδων διαρκούς χαρακτήρος.

έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί των ακόλουθων ερωτημάτων, τα οποία αφορούν αυτούς τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου ²:

(...)».

Σημαντικό είναι επίσης το άρθρο 2, το οποίο εξειδικεύει τις δραστηριότητες που υπόκεινται σε φόρο προστιθεμένης αξίας:

«1. οι παραδόσεις αγαθών και οι παροχές υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας υπό υποκειμένου στο φόρο, που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτήν.

2. οι εισαγωγές αγαθών».

Ενόψει του ως άνω περιγραφόμενου πλαισίου της κύριας δίκης, το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση για την

«1) Καλύπτει ο όρος “οικονομικές δραστηριότητες” του άρθρου 4, παράγραφος 2 ³, τις πωλήσεις μετοχών και άλλων τίτλων εκ μέρους προσώπου το οποίο δεν έχει την ιδιότητα του επαγγελματία στον τομέα της διαπραγματεύσεως μετοχών και άλλων τίτλων;

2) Συνιστούν οι εκ μέρους προσώπου το οποίο δεν έχει την ιδιότητα του επαγγελματία στον τομέα της διαπραγματεύσεως μετοχών και άλλων τίτλων πολλές πωλήσεις μετοχών σε μεγάλο αριθμό αγοραστών την ίδια ημέρα, γεγονός που συνεπάγεται περίπλοκη προετοιμασία επί σημαντικό χρονικό διάστημα, αυτές καθαυτές, “οικονομικές δραστηριότητες” κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο και/ή στο δεύτερο ερώτημα, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εκ μέρους ενός τέτοιου “trustee” πώληση μετοχών ως πραγματοποιηθείσα “υπό υποκειμένου στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή” κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1;

2 — ΕΕ 1994, C 275, σ. 10.

3 — Οδηγία 77/388, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 1.

4) Για την απάντηση στο πρώτο και/ή δεύτερο και/ή τρίτο ερώτημα, ασκεί επιρροή το αν η πώληση μετοχών και άλλων τίτλων αποτελεί το δεσπόζον στοιχείο της δραστηριότητας, στα πλαίσια της οποίας πραγματοποιήθηκαν οι πωλήσεις, και αν ναι, πώς ορίζεται η εν λόγω δραστηριότητα και το περιεχόμενό της;»

οικονομικές δραστηριότητες⁵ και επίσης ενόψει του ότι γεννάται ζήτημα ως προς την εκμετάλλευση ενσωμάτου ή αλου αγαθού κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει μολαταύτα να εξεταστεί εμπεριστατωμένα.

B — Ανάλυση

Επί του πρώτου ερωτήματος

8. Όπως καθίσταται σαφές από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, οι οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνουν μόνον τις δραστηριότητες των παραγωγών, εμπόρων και προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες. Η υπό εξέταση στην παρούσα υπόθεση δραστηριότητα είναι η πώληση μετοχών και άλλων τίτλων, οπότε εκ πρώτης όψεως μόνον η δραστηριότητα του εμπόρου ή χρηματιστή (στην αγγλική: dealer) μπορεί να μας αφορά εδώ. Εντούτοις, εφόσον κατά το προδικαστικό ερώτημα αυτός που πωλεί τις μετοχές δεν είναι χρηματιστής, στο πρώτο ερώτημα θα μπορούσε να δοθεί, χωρίς περαιτέρω σκέψη, αρνητική απάντηση. Ωστόσο, ενόψει του ότι στο άρθρο 4 θα πρέπει να δοθεί η κατά το δυνατόν ευρύτερη ερμηνεία⁴, ενόψει του ότι η αρχή της φορολογικής ουδετερότητας επιτάσσει για φορολογικούς σκοπούς να τυχάνουν της αυτής μεταχειρίσεως όλες οι

9. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η επίδικη εν προκειμένω δραστηριότητα μπορεί πιθανώς να θεωρηθεί από δύο απόψεις οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ: ως δραστηριότητα εμπόρου ή ως εκμετάλλευση ενσωμάτου ή αλου αγαθού προς τον σκοπό αντλήσεως εσόδων διαρκούς χαρακτήρα.

10. Ως προς την πρώτη δυνατότητα, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αναφέρει ρητώς ότι η πώληση μετοχών και άλλων τίτλων πραγματοποιείται από πρόσωπο που δεν είναι χρηματιστής, πράγμα που προφανώς έχει την έννοια ότι το πρόσωπο αυτό δεν ασκεί το επάγγελμα του χρηματιστή που διαπραγματεύεται μετοχές. Εντούτοις, είναι δυνατόν να τύχει το εν λόγω πρόσωπο της αυτής μεταχειρίσεως με έναν χρηματιστή που διαπραγματεύεται μετοχές.

11. Για να λυθεί το ζήτημα αυτό, είναι αναγκαίο να εξεταστούν πιο εμπεριστατωμένα

4 — Αποφάσεις της 4ης Δεκεμβρίου 1990, υπόθεση C-186/89, Van Tien, Συλλογή 1990, σ. I-4363, σκέψη 17, και της 20ής Ιουνίου 1991, υπόθεση C-60/90, Polysar Investments Netherlands, Συλλογή 1991, σ. I-3111, σκέψη 12.

5 — Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1985, υπόθεση 268/83, Rompelman, Συλλογή 1985, σ. 655, σκέψη 19.

οι δραστηριότητες της Wellcome Trust. Η σημερινή trust corporation έχει αναλάβει το έργο των αρχικώς μεμονωμένων trustees, το δε έργο της συνίσταται στη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων του Sir Henry Wellcome από τις μετοχές του στη Wellcome Foundation, με σκοπό την πρόοδο της ιατρικής έρευνας. Προς τούτο, τα κεφάλαια επενδύονται σε μετοχές και άλλους τίτλους και συμμετοχές. Ενώ αρχικώς αυτό ήταν δυνατόν μόνον στα πλαίσια της Foundation, αργότερα οι trustees απέκτησαν σχεδόν απεριόριστη εξουσία να κάνουν επενδύσεις. Μια τέτοια επενδυτική δραστηριότητα, όπως ασκείται από την προσφεύγουσα της κύριας δίκης, περιλαμβάνει επίσης την πώληση μετοχών και την αγορά νέων μετοχών. Αυτό συνέβη σε μεγάλη κλίμακα όσον αφορά τη δεύτερη πώληση μετοχών. Το ερώτημα είναι αν η πώληση μετοχών σε συνδυασμό με αυτήν την επενδυτική δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

12. Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί μόνον όσον αφορά την απόκτηση και την κατοχή μετοχών εταιρείας. Στην απόφασή του Polysar⁶, το Δικαστήριο έκρινε ότι μόνον η απόκτηση και η κατοχή μετοχών μιας εταιρείας δεν μπορεί να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Μόνον η απόκτηση συμμετοχών σε άλλες επιχειρήσεις δεν συνεπάγεται εκμετάλλευση αγαθών με σκοπό την άντληση εσόδων διαρκούς χαρακτήρα,

διότι κάθε μέρισμα που αποδίδει η συμμετοχή αυτή είναι απλώς καρπός της κυριότητας του αγαθού⁷.

13. Το υπό κρίση στη παρούσα υπόθεση ζήτημα είναι αν η άποψη αυτή πρέπει να αναθεωρηθεί στην περίπτωση που πωλούνται οι μετοχές και οι συμμετοχές εταιρείας.

14. Κατά την προσφεύγουσα της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ότι στην παρούσα υπόθεση υπάρχει οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Ισχυρίζεται ότι η Wellcome Trust αγοράζει και πωλεί μετοχές και πρέπει για τον λόγο αυτό να θεωρηθεί επαγγελματίας χρηματιστής που διαπραγματεύεται μετοχές. Η αντίθετη άποψη θα ανέκειτο στην αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, κατά την οποία όλες οι οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να υπόκεινται σε φορολογία κατά τρόπο απολύτως ουδέτερο και ανεξαρτήτως του σκοπού ή του αποτελέσματός τους. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης δεν αρνείται ότι σε περίπτωση που πραγματοποιούνται μόνον επενδύσεις, ο επενδυτής πρέπει να θεωρείται ως ο τελικός καταναλωτής των υπηρεσιών που απαιτούνται για την επένδυση. Βεβαίως δεν λαμβάνει αντάλλαγμα για την επένδυση αυτή. Ως τελικός καταναλωτής δεν δικαιούται εκπτώσεως του φόρου εισροών. Υποστηρίζει ότι η κατάσταση είναι διαφορετική, αν το εν λόγω πρόσωπο δέχεται τακτικά ή παρέχει υπηρε-

6 — Προαναφερθείσα απόφαση Polysar Investments Netherlands.

7 — Προαναφερθείσα απόφαση Polysar Investments Netherlands, σκέψη 13.

σίες με τη διάθεση των συμμετοχών του. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεν μπορεί πλέον να θεωρείται τελικός καταναλωτής και τα αγαθά και οι υπηρεσίες επιστρέφουν στους οικονομικούς διαύλους και πρέπει να φορολογούνται.

15. Αυτό πάντως θα συμβεί μόνον αν οι πωλήσεις μετοχών πρέπει να θεωρηθούν ότι συνιστούν οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Αυτό ακριβώς είναι το ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί στην προκειμένη περίπτωση.

16. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υποστηρίζει περαιτέρω ότι δεν μπορεί να συναχθεί από το γεγονός ότι, κατά το άρθρο 13, υπό Β, στοιχείο δ', σημείο 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, εργασίες που αφορούν μετοχές απαλλάσσονται από τον φόρο προστιθεμένης αξίας ότι τέτοιες εργασίες κατ' αρχήν δεν υπόκεινται στον φόρο αυτό. Συμφωνώ με τον ισχυρισμό αυτό. Μια δραστηριότητα μπορεί να απαλλάσσεται από φόρο, μόνον εφόσον αρχικώς υπέκειτο στον φόρο αυτό. Εντούτοις, αυτό δεν συνεπάγεται ότι όλες οι εργασίες που αφορούν μετοχές εμπίπτουν στο πεδίο της οδηγίας και επομένως υπόκεινται σε φόρο προστιθεμένης αξίας. Μάλλον το επιχείρημα είναι το άρθρο 13, υπό Β, στοιχείο δ', σημείο 5, αφορά μόνον εκείνες τις εργασίες που συνδέονται με οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Ωστόσο, αυτό είναι ακριβώς το ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί εδώ.

17. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η δραστηριότητα στην παρούσα υπόθεση δεν είναι οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια

της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Στις παρατηρήσεις του συμφωνεί με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου *Polysar*⁸ και *Sofitam*⁹. Το Ηνωμένο Βασίλειο προσθέτει ότι αν η απόκτηση ή κατοχή μετοχών δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, η πώληση μετοχών από τον κάτοχό τους με σκοπό να αποκομίσει κέρδη από το δικαίωμα κυριότητας επίσης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί εκμετάλλευση αγαθού. Η παρούσα υπόθεση, ισχυρίζεται, αφορούσε εκποίηση περιουσιακών στοιχείων η οποία εξ ορισμού δεν μπορούσε να αποφέρει εισόδημα. Απλώς τα περιουσιακά αυτά στοιχεία άλλαξαν μορφή. Ειδικότερα όσον αφορά την προκειμένη υπόθεση, το Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρει στη συνέχεια ότι η δεύτερη πώληση και η επενδυτική δραστηριότητα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης δεν συνεπάγεται τίποτε περισσότερο από μια ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων έναντι ρευστών διαθεσίμων τα οποία με τη σειρά τους θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την απόκτηση άλλων περιουσιακών στοιχείων που κρίθηκαν ότι αποτελούν καλύτερη επένδυση. Αυτό δεν αποτελεί εμπορική δραστηριότητα με αντικείμενο μετοχές. Ούτε το *trust* είναι εξουσιοδοτημένο να ασκεί τέτοια εμπορική δραστηριότητα. Μπορεί να χρησιμοποιεί τα περιουσιακά του στοιχεία μόνον για ορισμένους σκοπούς και, όσον αφορά τη διαχείριση της περιουσίας του, δεν μπορεί να ασκεί εμπορική δραστηριότητα. Επιπλέον, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, ούτε η επενδυτική δραστηριότητα ούτε η δεύτερη πώληση είχαν οποιαδήποτε επίπτωση επί του κύκλου εργασιών. Εντούτοις, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν προσδιορίζει περαιτέρω σε ποιον κύκλο εργασιών αναφέρεται στο σημείο αυτό ή αν αποδέχεται την άποψη ότι δεν πραγματοποιήθηκε καθόλου κύκλος εργασιών που θα μπορούσε να είχε επηρεαστεί.

8 — Όπ.π.

9 — Απόφαση της 22ας Ιουνίου 1993, υπόθεση C-333/91, *Sofitam*, Συλλογή 1993, σ. I-3513, σκέψη 12.

18. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, σκοπός της πώλησεως μετοχών δεν είναι η απόκτηση τακτικών εσόδων από τις χρηματοοικονομικές επενδύσεις του trust, αλλά μάλλον η μετατροπή των επενδύσεων αυτών σε ρευστά διαθέσιμα με σκοπό να επανεπενδυθούν. Για τον λόγο αυτό, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν υπάρχει εκμετάλλευση αγαθού κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

19. Συμφωνώ με την άποψη αυτή. Έργο του trust είναι να διαχειρίζεται με πολλή προσοχή την περιουσία που του έχουν εμπιστευθεί. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να μεριμνά προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η περιουσία δεν θα μειώνεται, αλλά μάλλον θα αυξάνει, με ιδιαίτερα αποδοτικές επενδύσεις όπου αυτές ενδείκνυνται. Αυτό σημαίνει επίσης ότι οι συμμετοχές που διατηρεί η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ελέγχονται και, αν υπάρχει κίνδυνος ζημίας για το trust, οι μετοχές πωλούνται και αγοράζονται νέες μετοχές που μπορεί να θεωρούνται περισσότερο κερδοφόρες ή να συνεπάγονται μικρότερο κίνδυνο. Το trust επομένως προσπαθεί να εξασφαλίσει τα μεγαλύτερα κατά το δυνατόν μερίσματα προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα έσοδα που θα διατεθούν για το κύριο έργο του που είναι η προώθηση της ιατρικής έρευνας. Για τον λόγο αυτό — όπως ακριβώς περιγράφεται — είναι αναγκαίο να πωλεί και να αγοράζει μετοχές όπως επιβάλλεται. Εντούτοις, αυτό δεν είναι ανάλογο προς τη δραστηριότητα του χρηματιστή που διαπραγματεύεται μετοχές. Ο χρηματιστής που διαπραγματεύεται μετοχές δεν ενδιαφέρεται πρωτίστως για την περιουσία που διαχειρίζεται· μάλλον προσπαθεί να κερδίσει από την πώληση και αγορά μετοχών, την ανάληψη επικίνδυνων επενδύσεων και την κερδοσκοπία. Δεν αποκτά μετοχές με κύριο σκοπό να εξασφαλίσει τα κατά το δυνατόν μεγαλύτερα μερίσματα, αλλά μάλλον να τις μεταπωλήσει στην υψηλότερη τιμή που

μπορεί να εξασφαλίσει. Η δραστηριότητα του trust δεν είναι ανάλογη — βεβαίως, δεν μπορεί νομίμως να είναι τέτοια. Μάλλον η δραστηριότητα του trust είναι όμοια με τη δραστηριότητα μεμονωμένου ιδιώτη που διαχειρίζεται την περιουσία του. Μολονότι ένα τέτοιο πρόσωπο μπορεί ευκαιριακά να πωλεί και να αγοράζει μετοχές, εντούτοις — και αυτό δεν αμφισβητείται — δεν θεωρείται πρόσωπο που ασκεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Μόνον ως προς την έκτασή της (ιδίως στην περίπτωση της δεύτερης πώλησεως μετοχών) μπορεί η δραστηριότητα του trust να διακριθεί από τη δραστηριότητα ενός ιδιώτη επενδυτή. Εντούτοις, ακόμη και η δεύτερη πώληση μετοχών δεν μπορεί να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, παρά το γεγονός ότι ήταν η μεγαλύτερη ιδιωτική πώληση μετοχών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Όπως η ίδια η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υποστηρίζει, η πώληση μετοχών πραγματοποιήθηκε με σκοπό τη διαφοροποίηση των συμμετοχών του trust. Εντούτοις, αυτό απλώς σημαίνει ότι οι αρχικές συμμετοχές είχαν πραγματοποιηθεί και στη συνέχεια μετατράπηκαν σε νέες συμμετοχές. Αυτό επίσης δεν είναι ανάλογο με τη δραστηριότητα ενός χρηματιστή όπως περιγράφεται ανωτέρω.

20. Όπως και η ίδια η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υπογραμμίζει, ο σκοπός της πώλησεως των μετοχών δεν ήταν η εξασφάλιση εισοδήματος από τακτικές πωλήσεις, λόγος για τον οποίο δεν μπορεί επίσης να τεθεί ζήτημα εκμεταλλεύσεως αγαθού κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 4, παράγραφος 2. Αυτό σημαίνει ότι ούτε η συνήθης επενδυτική δραστηριότητα του trust ούτε η εκτεταμένη δεύτερη πώληση συνιστά οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

21. Αυτή είναι επίσης η άποψη της Επιτροπής, η οποία επίσης ασχολείται στις γραπτές

παρατηρήσεις της με τις συμμετοχές του trust σε άλλες εταιρίες. Υπογραμμίζει συναφώς ότι το ίδιο το trust ανέφερε ότι μερμνά ιδιαίτερα προκειμένου να μην έχει τόσο μεγάλη συμμετοχή ώστε να χρειάζεται να δηλωθεί στις αρχές. Κατά την Επιτροπή, αυτό σημαίνει ότι, ως προς τις συμμετοχές του, το trust ουδέποτε υπερβαίνει ορισμένο όριο, πράγμα που με τη σειρά του σημαίνει ότι ουδέποτε κατέχει συμμετοχή η οποία να του επιτρέπει να ελέγχει μια εταιρία. Η Επιτροπή θεωρεί αυτό επιβεβαίωση της απόψεώς της ότι το trust παρεμβαίνει στις διεθνείς χρηματαγορές, αλλά δεν εμπλέκεται στη διοίκηση των εταιριών. Στην απόφασή του Polysar ωστόσο το Δικαστήριο θεώρησε αυτήν την περίπτωση συμμετοχής στη διοίκηση εταιριών ως τη μόνη εξαίρεση στον κανόνα ότι μια συμμετοχή σε μια εταιρία δεν ισοδυναμεί με άσκηση οικονομικής δραστηριότητας κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ¹⁰.

συμβούλων, έστω και αν αυτή είναι ελάχιστη. Η υποστήριξη επομένως από εταιρίες παροχής συμβουλών δεν μπορεί να αποτελεί ένδειξη της υπάρξεως οικονομικής δραστηριότητας για τους σκοπούς της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Ως προς την κλίμακα της πώλησής, ένας οικονομικά πολύ εύρωστος ιδιώτης επενδυτής μπορεί επίσης να προβαίνει σε εκτεταμένες πωλήσεις μετοχών. Συναφώς το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει περαιτέρω ότι είναι πολύ δύσκολο, με βάση το μέγεθος της συναλλαγής, να προσδιοριστεί αν αυτό αποτελεί οικονομική δραστηριότητα. Στην περίπτωση αυτή, είναι ασαφές ποια κλίμακα ή μέγεθος απαιτείται για να γίνει δεκτό ότι υπάρχει οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

22. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υποστηρίζει περαιτέρω ότι μια πώληση μετοχών τέτοιου μεγέθους όπως η δεύτερη πώληση μετοχών που πραγματοποίησε η Wellcome Trust δεν μπορεί, ενόψει της κλίμακας και του επαγγελματισμού της προετοιμασίας και της εκτελέσεώς της, να εξομοιωθεί με τη δραστηριότητα ενός ιδιώτη επενδυτή. Εναντίον αυτού, το Ηνωμένο Βασίλειο ορθώς υπογραμμίζει ότι δεν είναι δυνατόν να εστιαστεί κανείς στο ερώτημα αν ένας επενδυτής είναι ο ίδιος σε θέση να ασκεί την επενδυτική του δραστηριότητα ή αν χρειάζεται προς τούτο τη βοήθεια ενός ή περισσότερων συμβούλων. Άλλως, τα χαρακτηριστικά και οι ικανότητες του επενδυτή θα προσδιόριζαν εν μέρει αν θα έπρεπε να αναλάβει μια οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Επιπλέον, σήμερα δεν είναι πλέον δυνατόν ένας ιδιώτης επενδυτής να ασκεί τη δραστηριότητά του εξ ολοκλήρου χωρίς τη βοήθεια

23. Ούτε η σύγκριση της δραστηριότητας του trust με τη δραστηριότητα ενός ιδιώτη επενδυτή αντίκειται προς την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας. Μολονότι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υποστηρίζει ότι όλες οι οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχειρίσεως για τους σκοπούς της φορολογήσεως, η δραστηριότητα του trust δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ εφόσον — όπως έχει αποδειχθεί — δεν μπορεί να θεωρηθεί τέτοια δραστηριότητα. Αντιθέτως, για λόγους φορολογικής ουδετερότητας, η δραστηριότητά του πρέπει να κατατάσσεται όπως ακριβώς η δραστηριότητα ενός ιδιώτη. Το επιχείρημα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης ότι η δραστηριότητά της ομοιάζει με τη δραστηριότητα συνταξιοδοτικού ταμείου και επενδυτικών trusts και επομένως πρέπει — όπως και για τέτοια ταμεία — να θεωρηθεί ως οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ επίσης δεν μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Σε αντίθεση προς τα

10 — Όπ.π., σκέψη 14.

συντάξιοδοτικά ταμεία, το trust διαχειρίζεται τη δική του περιουσία — ακριβώς όπως ένας μεμονωμένος ιδιώτης.

24. Δεν είμαι πλήρως πεπεισμένος από το περαιτέρω επιχείρημα του Ηνωμένου Βασιλείου ότι το trust δεν μπορούσε να εμπλακεί σε μια οικονομική δραστηριότητα, διότι η εξουσιοδότησή του για επενδύσεις ήταν πολύ περιορισμένη. Μολονότι αυτό ενδέχεται να είναι αληθές όσον αφορά την περίοδο μέχρι το 1987, το trust είχε σχεδόν απεριόριστη εξουσία να προβεί σε επενδύσεις σε σχέση με τη δεύτερη πώληση μετοχών. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί για τον λόγο αυτό ότι δεν υπήρχε οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Η ύπαρξη τέτοιας δραστηριότητας πρέπει εντούτοις να μη γίνει δεκτή για τους προεκτεθέντες λόγους.

25. Η απόφαση αυτή δεν οδηγεί επίσης σε απαράδεκτα αποτελέσματα όσον αφορά το δικαίωμα εκπτώσεως του φόρου εισροών. Αν η δραστηριότητα του trust δεν πρέπει να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, η οδηγία αυτή δεν έχει επομένως εφαρμογή σ' αυτή ούτε θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις που διέπουν την έκπτωση του φόρου. Αυτό συμβιβάζεται απολύτως με το σύστημα του φόρου προστιθεμένης αξίας, καθόσον το trust, εφόσον δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, πρέπει να θεωρηθεί ως τελικός καταναλωτής ως προς το προπαρασκευαστικό έργο που απαιτείται για την πώληση των μετοχών, όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή.

26. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης παραδεκτώς ισχυρίζεται ότι η οδηγία ΦΠΑ μπορεί επίσης να έχει εφαρμογή επί προσώπου του οποίου όλες οι συναλλαγές απαλλάσσονται από τον φόρο κατά το άρθρο 13, υπό Β, στοιχείο δ', σημείο 5, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Εφόσον η έκπτωση του φόρου εισροών δεν είναι επίσης δυνατή στην προκειμένη περίπτωση, δεν θα υπάρχουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Για τον λόγο αυτό ισχυρίζεται ότι η έκτη οδηγία ΦΠΑ μπορεί επίσης να έχει εφαρμογή επί του trust.

27. Η έκτη οδηγία ΦΠΑ έχει αναμφιβόλως εφαρμογή ακόμη και στην περίπτωση που η οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ αφορά αποκλειστικώς μετοχές και επομένως απαλλάσσεται από τον φόρο προστιθεμένης αξίας. Εξάλλου, δεν έχει εφαρμογή όπου — όπως στην προκειμένη περίπτωση — δεν ασκείται οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της οδηγίας. Επιπλέον, ακόμη και στην περίπτωση απαλλαγής από τον φόρο προστιθεμένης αξίας κατά το άρθρο 13, η έκπτωση είναι δυνατή όσον αφορά συναλλαγές στις οποίες ο πελάτης είναι εγκατεστημένος εκτός Κοινότητας (άρθρο 17, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της έκτης οδηγίας ΦΠΑ). Ακριβώς την έκπτωση αυτού του φόρου εισροών θέλει το trust στην προκειμένη περίπτωση. Αν αναγνωριστεί ένα τέτοιο δικαίωμα εκπτώσεως στο trust — έστω και αν δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ — αυτό θα συνεπάγεται άνιση μεταχείριση σε σχέση με τη φορολόγηση άλλων ιδιωτών επενδυτών. Για τον λόγο αυτό, το trust πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν έχει δικαίωμα εκπτώσεως του φόρου εισροών. Επιπλέον, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης σφάλλει όταν ισχυρίζεται ότι αυτό είναι άδικο σε σχέση με άλλους που έχουν καταγραφεί ως υποκείμενοι στον φόρο με βάση άλλες — πρόσθετες — δραστηριότητες και δικαιούνται, λόγω αυτού του γεγονότος, να ζητούν έκπτωση του φόρου εισροών σύμφωνα με το

άρθρο 17, παράγραφος 3, στοιχείο γ'. Επίσης κατά το άρθρο 17, παράγραφος 3, η έκπτωση του φόρου είναι δυνατή μόνον όσον αφορά οικονομικές δραστηριότητες κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Αυτό είναι προφανές από την αναφορά σε απαλλασσόμενες κατά το άρθρο 13 συναλλαγές, οι οποίες, όπως ήδη ανέφερα, πρέπει να πηγάζουν από οικονομικές δραστηριότητες κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

άλλων τίτλων από το trust ούτε η εκτεταμένη δεύτερη πώληση μετοχών αποτελεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

28. Επιπλέον, ο σκοπός του νομοθέτη είναι αναμφοβήτητος. Η έκτη οδηγία ΦΠΑ, με όλους τους κανόνες και τις έννομες συνέπειές της, προορίζεται να έχει εφαρμογή μόνο σε πρόσωπα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, όχι σ' αυτά των οποίων η δραστηριότητα είναι ανάλογη με εκείνη ενός ιδιώτη επενδυτή. Η δραστηριότητα του trust δεν πρέπει επομένως να θεωρείται οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Η διαπίστωση αυτή δεν επιβεβαιώνεται από το ότι η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ισχυρίζεται ότι έλαβε αντάλλαγμα για τη δραστηριότητά της. Όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση Hong Kong Trade ¹¹, υπηρεσία που παρέχεται χωρίς αντάλλαγμα δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα για τους σκοπούς της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Αυτό, εντούτοις, δεν σημαίνει αντιστρόφως ότι κάθε υπηρεσία που παρέχεται έναντι ανταλλάγματος αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

30. Κατά την προσφεύγουσα της κύριας δίκης, το ερώτημα αυτό προϋποθέτει ότι δόθηκε καταφατική απάντηση στο πρώτο ερώτημα. Με το δεύτερο ερώτημα ερωτάται αν, εφόσον η γενική επενδυτική δραστηριότητα του trust θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, η δεύτερη πώληση μετοχών μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως τέτοια οικονομική δραστηριότητα στα πλαίσια αυτής της επενδυτικής δραστηριότητας. Η ερμηνεία αυτή δεν είναι, κατά τη γνώμη μου, πειστική. Είναι επίσης δυνατό να εξεταστεί η δεύτερη πώληση μετοχών χωριστά και επομένως να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα ανεξαρτήτως της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα.

29. Επομένως, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι ούτε η συνήθης πώληση μετοχών και

31. Όπως έχω ήδη αναφέρει στα πλαίσια της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, η δεύτερη πώληση μετοχών δεν μπορεί να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, παρά την

¹¹ — Απόφαση της 1ης Απριλίου 1982, υπόθεση 89/81, Hong Kong Trade, Συλλογή 1982, σ. 1277, σκέψη 10.

τεράστια έκτασή της και την προσεκτική προετοιμασία της.

32. Εντούτοις, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης υποστηρίζει ότι, αν ο ίδιος αριθμός μετοχών είχε πωληθεί σε μικρά τμήματα εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος, αυτό αναμφιβόλως θα είχε θεωρηθεί ότι αποτελεί οικονομική δραστηριότητα για τους σκοπούς της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Αυτό δεν αποτελεί παρά ισχυρισμό της προσφεύγουσας της κύριας δίκης ο οποίος διαφέρει από τον κανόνα που θεσπίζει η οδηγία περί ΦΠΑ. Αποφασιστικά κριτήρια για την εκτίμηση μιας δραστηριότητας δεν αποτελούν ούτε το μέγεθος ούτε η διάρκειά της, αλλά μόνον αν η δραστηριότητα αυτή αποτελεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Εφόσον αυτό δεν συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση και επομένως η δραστηριότητα δεν υπόκειται σε φόρο προστιθεμένης αξίας, το περαιτέρω επιχείρημα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης είναι επίσης εσφαλμένο: υποστηρίζει ότι, αν η δεύτερη πώληση μετοχών δεν θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, επειδή ολοκληρώθηκε σε μία ημέρα, θα ήταν πολύ εύκολο για κάθε πρόσωπο που υπόκειται στον φόρο να καταστρατηγεί την υποχρέωση καταβολής φόρου προστιθεμένης αξίας ολοκληρώνοντας όλες τις εργασίες του σε μία ημέρα. Όπως έχω ήδη αναφέρει, η κατάταξή της ως οικονομικής δραστηριότητας για τους σκοπούς της έκτης οδηγίας ΦΠΑ δεν απορρίπτεται επειδή η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε εντός μιας ημέρας, αλλά μάλλον επειδή το trust πρέπει να αντιμετωπιστεί όπως ένας ιδιώτης επενδυτής. Το γεγονός ότι οι μετοχές επωλήθησαν εντός μιας ημέρας δεν ασκεί επιρροή επί της εκτίμησης της πώλησής αυτής για τους σκοπούς του φόρου προστιθεμένης αξίας. Αν μια δραστηριότητα θεωρείται

οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, αυτή θα εξακολουθήσει να είναι τέτοια έστω και αν ολοκληρώθηκε σε μία ημέρα. Αν δεν ήταν οικονομική δραστηριότητα, η εκτίμηση αυτή κατά μείζονα λόγο θα παραμείνει αμετάβλητη. Αυτό είναι επίσης το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις τους.

33. Επομένως, το ότι όλες οι πωλήσεις πραγματοποιήθηκαν σε μία ημέρα δεν είναι ο μόνος λόγος για τον οποίο η δεύτερη πώληση μετοχών δεν μπορεί να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα.

Επί του τρίτου ερωτήματος

34. Το ερώτημα αυτό υποβλήθηκε για την περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο και/ή στο δεύτερο ερώτημα είναι καταφατική. Δεδομένου ότι κατέληξα στο συμπέρασμα ότι στα δύο πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση, κατά τη γνώμη μου παρέλκει επομένως η απάντηση στο τρίτο ερώτημα. Εντούτοις, για την περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει άλλως, θα εξετάσω και το τρίτο ερώτημα.

35. Αν η επενδυτική δραστηριότητα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης αναγνωριστεί ως οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, από το άρθρο 4, παράγραφος 1, θα έπεται ότι το trust πρέπει να θεωρηθεί υποκείμενο στον φόρο. Θα εκτελεί όλες τις πράξεις που έχουν σχέση με τη δραστηριότητα αυτή ως υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας

ΦΠΑ. Υπάρχει άμεσος σύνδεσμος μεταξύ καθεμιάς από αυτές τις δύο έννοιες. Στο πλαίσιο της επενδυτικής δραστηριότητας και της πωλήσεως των μετοχών, η ικανότητα ως υποκειμένου στον φόρο προσώπου δεν μπορεί να εξεταστεί ανεξάρτητα από την κατάταξη της δραστηριότητάς του ως οικονομικής δραστηριότητας κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ. Αυτό σημαίνει ότι αν η πώληση μετοχών θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, το πρόσωπο που ασκεί τη δραστηριότητα αυτή πρέπει στον βαθμό αυτό να είναι υποκείμενο στον φόρο. Όλες οι πράξεις που έχουν σχέση με τη δραστηριότητα αυτή εκτελούνται από αυτό υπό την ιδιότητά του αυτή κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1. Στον βαθμό αυτό, το εν λόγω πρόσωπο θα δικαιούται έκπτωση του φόρου σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 3, στοιχείο γ'. Αν, εξάλλου, θεωρηθεί ότι δεν υπάρχει οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, το πρόσωπο που ασκεί την εν λόγω δραστηριότητα δεν μπορεί να θεωρηθεί υποκείμενο στον φόρο και επομένως δεν μπορεί να είναι υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1. Στην περίπτωση αυτή δεν θα υπάρχει δικαίωμα εκπτώσεως του φόρου. Εντούτοις, ακόμη και αν το πρόσωπο κατατάσσεται ως υποκείμενο στον φόρο — όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ως προς την πώληση βιβλίων και φωτογραφιών — δεν μπορεί να είναι υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή, όταν διαχειρίζεται ιδιωτική περιουσία.

36. Τα υπόλοιπα επιχειρήματα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης εστιάζονται κυρίως στα προβλήματα που εγείρουν τα δύο πρώτα ερωτήματα και επομένως παρέλκει η εξέτασή τους εδώ.

37. Αν η απάντηση στο πρώτο και/ή στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να είναι καταφατική, οι πωλήσεις μετοχών από την προσφεύγουσα της κύριας δίκης πρέπει να θεωρηθούν πωλήσεις από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

38. Κατά την προσφεύγουσα της κύριας δίκης, το ερώτημα αυτό σχετίζεται με την εθνική νομολογία ως προς το ζήτημα αν ασκεί επιρροή το δεσπόζον στοιχείο μιας δραστηριότητας. Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει επίσης στις γραπτές παρατηρήσεις του ότι είναι χρήσιμο να εξεταστεί, ως προς όλα τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στην παρούσα υπόθεση, αν η υπό κρίση δραστηριότητα είναι δεσπόζουσα σημασίας.

39. Η Επιτροπή, αντιθέτως, υπογραμμίζει ότι η έννοια του «δεσπόζοντος στοιχείου» δεν χρησιμοποιείται στην οδηγία περί ΦΠΑ. Στα πλαίσια της οδηγίας, είναι η εγγενής φύση της ίδιας της δραστηριότητας που είναι ζωτικής σημασίας και όχι το αν η δραστηριότητα είναι δεσπόζουσα ή όχι. Είμαι επίσης της γνώμης ότι, για να προσδιοριστεί αν μια δραστηριότητα είναι οικονομική δραστηριότητα για τους σκοπούς του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεν ενδείκνυται να εξεταστεί αν η δραστηριότητα έχει δεσπόζουσα σημασία. Για να επεξηγήσω το σημείο αυτό, θα αναφερθώ στις δραστηριότητες της Wellcome Trust ως προς τις οποίες έχει καταχωρηθεί ως υποκείμενο στον φόρο πρόσωπο.

Αυτές οι δραστηριότητες έχουν σχέση με την πώληση βιβλίων, φωτογραφιών κ.λπ. και εν πάση περιπτώσει δεν αφορούν δραστηριότητα που έχει δεσπόζουσα σημασία. Μολαταύτα, οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να θεωρούνται οικονομικές δραστη-

ριότητες για τους σκοπούς της έκτης οδηγίας ΦΠΑ, ενώ η κύρια ενασχόληση του trust, ήτοι η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, δεν μπορεί να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

Γ — Πρόταση

40. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

- 1) Ο όρος «οικονομικές δραστηριότητες» του άρθρου 4, παράγραφος 2 ¹², δεν καλύπτει πωλήσεις μετοχών και άλλων τίτλων από πρόσωπο που δεν είναι χρηματιστής που πωλεί μετοχές και άλλους τίτλους, αλλά ενεργεί στα πλαίσια της διαχείρισής της περιουσίας του.
- 2) Οι πολλαπλές πωλήσεις μετοχών από πρόσωπο που δεν είναι χρηματιστής που πωλεί μετοχές, αλλά διαχειρίζεται την περιουσία του, σε μεγάλο αριθμό πωλητών την ίδια ημέρα, πράγμα που συνεπάγεται πολύπλοκη προετοιμασία επί σημαντικό χρονικό διάστημα, δεν μπορούν, αυτές καθαυτές, να αποτελούν «οικονομικές δραστηριότητες» κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2 ¹³.
- 3) Επικουρικώς: αν η απάντηση στο πρώτο και/ή στο δεύτερο ερώτημα είναι καταφατική, πωλήσεις μετοχών από έναν τέτοιο trustee πρέπει να θεωρούνται ότι πραγματοποιούνται υπό «υποκειμένου στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1 ¹⁴.
- 4) Για τις απαντήσεις στο πρώτο και/ή δεύτερο και/ή τρίτο ερώτημα, δεν ασκεί επιρροή το αν η πώληση μετοχών και τίτλων είναι δεσπόζον στοιχείο της δραστηριότητας στα πλαίσια της οποίας πραγματοποιείται η πώληση των μετοχών.

¹² — Της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

¹³ — Της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.

¹⁴ — Της έκτης οδηγίας ΦΠΑ.